

Назаренко О. М.,*кандидат філологічних наук, доцент,**доцент кафедри прикладної лінгвістики**Національного університету «Одеська юридична академія»*

ПОЛІТИЧНЕ ІНТЕРВ'Ю В СУЧАСНОМУ МЕДІАДИСКУРСІ: СТРУКТУРА ТА ФУНКЦІЇ

Анотація. Статтю присвячено дослідженню тексту політичного інтерв'ю сучасного медіадискурсу, проаналізовано структуру цього жанру та виокремлено й підтверджено на прикладах функції діалогу.

Метою статті є виокремлення та аналіз структури та функцій інтерв'ю з політиком, яке представлено в медіадискурсі, у лінгвістичному аспекті, що зумовило розв'язання таких завдань: розглянути інтерв'ю як засіб реалізації категорії діалогічності; виявити його структуру вираження взаємодії комунікантів в газетному діалозі та з'ясувати, які функції виконує інтерв'ю.

Охарактеризовано дискурсивний аналіз жанру інтерв'ю з політиком, що допомагає виявити приховані структури маніпулятивного впливу, глибше зрозуміти його роль тексту, що й увиразнює актуальність нашої розвідки.

Деталізовано структуру політичного інтерв'ю, яка складається зі вступу, що має на меті підготовку до розмови та характеризується використанням риторичних запитань, щоб привернути увагу до важливих політичних тем; основної частини, де обговорюються конкретні питання, які часто можуть бути провокаційними або уточнюючими, щоб виявити позицію інтерв'юєра, відповіді політика можуть бути як чіткими, так і обережними, часто з використанням евфемізмів або маніпуляцій, щоб уникнути прямого конфлікту або створити певне враження в аудиторії; заключна частина інтерв'ю – адресат ставить питання, яке підсумовує розмову залишається відкритим для роздумів.

Обґрунтовано та підтверджено прикладами, що інтерв'ю з політиком виконує такі функції, як інформаційна – для пояснення своєї позиції, роз'яснення політичних рішень та подій; маніпулятивна – для впливу на суспільну думку через використання емоційних реплік або евфемізмів, щоб замінити складні теми більш м'якими формулюваннями; переконувальна – для змінення думки суспільства щодо політичних рішень чи позицій на користь конкретного політика, через використання стратегій, тактик та посилення на авторитети; пропагандистська – для змістовного або символічного впливу інтерв'юєра або політика на громадську думку з метою підтримки.

Доведено, що мова відіграє ключову роль у формуванні суспільної думки та створенні образу політика, що найповніше реалізовано в інтерв'ю.

Ключові слова: інтерв'ю, медіадискурс, політик, діалогічна взаємодія, адресант, адресат.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її значення. На сучасному етапі спостерігаємо посилену увагу науковців до політичної комунікації, що уможливорює глибше зрозуміти структуру, стиль, жанр та функції політичної лінгвістики. Важливого значення набувають газетні тексти з огляду на притаманну їм доступність, оперативне реагування на акту-

альні події, що визначає специфіку лінгвального оформлення, та як один з найбільш ефективних маніпулятивних впливів на свідомість реципієнтів через текст.

Дослідження структури та функцій політичного інтерв'ю в лінгвістичному аспекті уможливорює глибше зрозуміти комунікацію в медіадискурсі, проаналізувати засоби, форми та функції використання політичної мови.

Проблема дослідження політичного інтерв'ю полягає в аналізі мовних прийомів – використання у мові евфемізмів, риторичних запитань, зворотних висловлювань або спрощення складних питань; та риторичних – аргументація, маніпуляція, створення іміджу, які використовують політики під час публічних виступів, особливо в медіадискурсі, а також у визначенні їхнього впливу на формування громадської думки, та їхню політичну риторичку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різні аспекти мовностилістичної, структурно-семантичної, комунікативно-прагматичної та жанрової оригінальності політичного інтерв'ю, його функцій в медіадискурсі висвітлено в ґрунтовних працях науковців, зокрема в теорії Т. ван Дейка, яка є однією з основних у політичній лінгвістиці, де інтерв'ю представлено як форму медіадискурсу та використання у мові певних стратегій для досягнення комунікативної мети [1]. Ідеї науковця було підтримано, але увагу зосереджено на виборі стратегій, саме відповідей на запитання журналістів [2]. Дослідники П. Бейкер, Н. Фейрклоу, Т. Реддер, Р. Вілкінсон, Й. Вершуерен, К. Серажим, А. Загнітко, А. Тимур, А. Прокопенко, З. Яців вивчали на матеріалі різних мов інтерв'ю як один із компонентів медіадискурсу. Зосереджено увагу лінгвістів й на конкретних дослідженнях: уникання від запитань адресанта та використання мовних прийомів [3], діалогічна взаємодія адресанта й адресата та аналіз типів комунікативної взаємодії в газетному інтерв'ю [4, с. 176], структурно-семантичний та комунікативно-прагматичний аспекти у передвибірчому американському дискурсі [5, с. 1–20].

Дискурсивний аналіз жанру інтерв'ю з політиком допомагає виявити приховані структури маніпулятивного впливу в газетному тексті, глибше зрозуміти його роль, що й увиразнює актуальність нашого дослідження.

Метою нашої розвідки є виокремлення та аналіз структури та функцій інтерв'ю з політиком, яке представлено в медіадискурсі, у лінгвістичному аспекті, що зумовило розв'язання таких завдань: розглянути інтерв'ю як засіб реалізації категорії діалогічності; виявити його структуру вираження взаємодії комунікантів в газетному діалозі та з'ясувати, його функційне навантаження. Об'єктом дослідження є мова текстів інтерв'ю інтернет-видань.

Матеріалом дослідження є статті інтернет-видань «Українська правда», «Дзеркало тижня», «Радіо Свобода Україна», «BBC News Україна».

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих наукових результатів дослідження. У публіцистичному дискурсі діалог виконує текстотвірну роль, організуючи такий жанровий різновид, як інтерв'ю. У цьому жанрі поєднано різні мовні засоби вираження, що уможливує найповніше виявити реалізацію категорію діалогічності. Слід зазначити, що інтерв'ю – багатовимірний жанр медіадискурсу, бо належить як до інформаційних, так і аналітичних жанрів. Інтерв'ю має спільні риси з такими жанрами, як бесіда, прес-конференція, дискусія, адже всі вони мають ознаки діалогічного характеру, що сприймається як організаційний принцип [5, с. 6].

Для інтерв'ю характерна питально-відповідна форма та структура з окремих діалогічних єдностей. На думку К. Серажим, воно має бути економним та змістовним, переважно «передається у формі діалогу: запитання репортера й відповіді інтерв'юваної особи. Перший визначає коло питань, другий розкриває суть питань, дає на них вичерпну відповідь» [6, с. 291]. Специфіка інтерв'ю полягає в тому, що стратегію його розгортання визначає не одна людина, а дві і більше. Крім того, для газетного діалогу релевантний «погляд третього» [7, с. 125], який є пасивним учасником – таким «третім» у газетному тексті та медіадискурсі виступають читачі, реципієнти.

В інтерв'ю завжди реалізується теорія мовленнєвого впливу, воно є ситуативно та інтенційно скероване мовленнєве висловлювання адресанта, зорієнтоване на перлокутивну реакцію адресата та аудиторії, в газетному тексті це – читачі. Специфічними особливостями інтерв'ю, як мовленнєворозумового процесу інтерперсонального характеру є: ситуативність, спонтанність, часткова невимовність, суспільна значущість, точність, емоційна стриманість, дохідливість викладу, оперативність.

Дослідження структурно-семантичного аспекту інтерв'ю в газетному тексті уможливує виокремити компоненти та категорії структурного і семантичного зв'язку цього жанру; виявити граматичні, лексичні, стилістичні особливості мовлення комуніканта. Основною структурною комунікативною одиницею газетного інтерв'ю є діалогічна єдність, а мінімальною комунікативною одиницею – репліка (висловлювання або мовленнєвий акт) комуніканта. Для інтерв'ю властива взаємодія між репліками у діалогічних єдностях, але останнім часом традиційний жанр зазнає певних трансформацій.

Структура політичного інтерв'ю має такі складові: 1) вступ – привітання й постановка контексту. Цей етап має на меті підготовку аудиторії до розмови. Адресант може використовувати риторичні запитання, щоб привернути увагу до важливих політичних тем, наприклад: «Сьогодні ми поговоримо про найгостріші політичні питання країни, зокрема про...»; 2) основна частина – блок інтерв'ю, де обговорюються конкретні політичні питання. Питання журналіста часто можуть бути провокаційними або уточнюючими, щоб виявити позицію інтерв'юєра. Відповіді політика можуть бути як чіткими, так і обережними, часто з елементами евфемізмів або маніпуляцій, щоб уникнути прямого конфлікту або створити певне враження в аудиторії; 3) заключна частина. У цій частині інтерв'ю адресат ставить запитання, яке підсумовує або залишається відкритим для роз-

думів. Також можуть вживатися вирази на кшталт: *Чи можемо ми очікувати змін в найближчому майбутньому? або Як ви оцінюєте ваші шанси на успіх у наступних виборах?*

Інтерв'ю з політиком виконує такі функції, як інформаційна – для пояснення своєї позиції, роз'яснення політичних рішень та подій; маніпулятивна – для впливу на суспільну думку через використання емоційних реплік або евфемізмів, щоб замінити складні теми більш м'якими формулюваннями; переконувальна – для змінення думки суспільства щодо політичних рішень чи позицій на користь конкретного політика, через використання стратегій, тактик та посилань на авторитети; пропагандистська – для змістовного або символічного впливу інтерв'юєра або політика на громадську думку з метою підтримки певної політичної лінії.

На прикладі інтерв'ю з В. Зеленським на каналі BBC News Україна розглянемо реалізацію функцій та стратегій в контексті медіадискурсу:

– *Президенте Зеленський, ситуація в Україні змінилася за останні кілька тижнів. Як ви оцінюєте роль міжнародної підтримки в цій боротьбі? Що ви можете сказати щодо міжнародної допомоги Україні та можливих наступних кроків?*

– *Ми отримали значну підтримку від міжнародних партнерів, але ще багато залежить від нашої здатності здійснювати зміни в економічному секторі та реформувати судову систему.*

– *Чи є шанс на переговори з Росією в найближчому майбутньому?*

– *На вашу думку, як Україні вдасться подолати ці виклики? Які ваші пріоритети на найближчі місяці?*

– *Наш пріоритет – перемога на полі бою, але ми також активно працюємо над тим, щоб наша економіка та інститути були готові до майбутнього миру.* В уривку реалізуються такі функції: інформаційна: політик пояснює аспекти ситуації в Україні та уточнює роль міжнародної допомоги, висловлює позицію щодо переговорів, при цьому використовує форми займенників *ми, наш, наша* та дієслова у формі множини, асоціюючи себе з актуальним адресатом; переконувальна – В. Зеленський вживає емоційні репліки та апелює до міжнародної підтримки, що акцентує на згуртованості та єдності; маніпулятивна – політик використовує евфемізми, *економічна стабільність* замість *економічних труднощів*; метафору *Це наш останній шанс зупинити економічний потік, який тягне країну до кризи*; анафору та повтори: *Ми будемо працювати, ми будемо робити все можливе, ми будемо надавати підтримку кожному громадянину*. Такий стиль підсилює позитивний образ політика.

Пропагандистська функція реалізується в тексті, де інтерв'юєри або політики прагнуть змістовно або символічно впливати на громадську думку, використовуючи риторичні запитання чи низку питань, наприклад: – *Ми багато говоримо про перемогу. Що для вас буде перемогою?*

– *Те, що війна закінчиться перемогою, сумнівів немає. Але який шлях до цього завершення? Ми маємо розуміти, що перемога – це буде наслідок нашої сили. В чому наша сила?* (Українська правда, 18.04.2022) – у поданому уривку реалізується категорія діалогічності, внаслідок вживання запитань.

З метою привернення уваги потенційного адресата та отримання актуальної інформації, адресант використовує такі різ-

новиди: інтерв'ю-монолог, інтерв'ю-продовження речення. В обох видах особа ініціатора інтерв'ю нівелюється, а я-повідомлення сприяють персоналізації викладу і висувають відому особистість на передній план [8, с. 77]. Перед текстом інтерв'ю у багатьох виданнях автор подає розлогий коментар про адресата, вріз, висновки, фото респондента інтерв'ю наприклад: *Юлія Володимирівна перебуває у великій політиці з 1997-го року. Про українську політику вона знає все, тому що сама є її величезною частиною. І ось нарешті ми записали цю розмову через відеозв'язок – у квітні 2022-го. В інтерв'ю УП лідерка «Батьківщини» розповіла про те, як її команда працює за часів війни, пояснила свої відносини з Офісом президента, поділилася думкою, чому Путін не збирається вести мирних переговорів, задала «газові контракти» з РФ та зізналася, що її родина живе за кордоном (Українська правда, 18.04.2022).*

У традиційному інтерв'ю-діалозі розмова між співбесідниками починається з пропозиції адресанта та її підтримка, прийняття, наприклад:

– Як спецназівець ви воювали в Іраку та Афганістані, а після цього поїхали воювати за Україну. Чому ви вважаєте, що ця війна – ваша війна?

– По-перше, я думаю, що це, мабуть, найправедніша війна, яку на власні очі побачить моє покоління. У моєму розумінні, це боротьба добра зі злом. І, чесно кажучи, я не думав, що вони справді це зроблять... Але виявилось, що це зовсім інша війна, аніж ті, на яких я був раніше. Мій найгірший день в Іраку чи Афганістані, найгірший із можливих, коли ми відчували, що у нас все повністю вишло з-під контролю, не можна порівняти зі звичайним днем на війні в Україні (<https://www.radiosvoboda.org/> 26.03. 2025). У діалозі виражена мовна репрезентація концепту «війна». Принагідно зазначимо, що цей концепт «належить до універсальних і простежується в усіх культурах і мовах, адже війни супроводжують людство протягом усієї історії його існування. Водночас аналізований концепт є найбільш національно маркованим, бо визначається міліарним досвідом кожного народу, його минулими. Зважаючи на складну й довготривалу боротьбу українців за свою державність, концепт «війна» має розгалужену систему мовних репрезентантів та засобів вираження додаткового значення» [9, с. 446].

У сучасному медіадискурсі виявлено такий структурний елемент різновидів жанру інтерв'ю, як заголовок, який є національно-прецедентним феноменом, оскільки він орієнтований на представників «національно-лінгво-культурної спільноти і належить до національно-когнітивної бази» [10, с. 176], наприклад: *«Де тонко, там рветься»: які плани Росії на фронті у найближчі місяці?* (<https://www.radiosvoboda.org/> 26.03. 2025); *Війна – лотерея. Ми на своїй шкурі відчуваємо, як робити прогнози – історик Сокирко про те, як переміг і програв Мазепа* (Українська правда, 10. 01. 2025).

У традиційному діалозі адресант може ставити запитання, які провокують політика: *Турчинов досі ще намагається схилити вас до політичного союзу з Порошенком?*

– Турчинов – розумна людина, він не робить зайвих рухів і не бореться з вітряками.

– Коломойський пропонував вам союз проти Порошенка?

– Ні, ніколи. Я не в конфлікті з Порошенком, хоча я йому й не соратник. Я це вже казав і повторю. У мене з ним нормальний виробничий контакт...Із Коломойським я спілкуюся так само, як і з Ахметовим та Пінчуком.

– Наскільки достовірна версія, що Петро Олексійович задумується про можливість вашого арешту?

– Я читав про це в Інтернеті. Держзрада, наручники, арешт... Хворі фантазії когось із технологів його штабу, котрі відчувають дискомфорт від позиції міністра внутрішніх справ. Чи здатні вони на реалізацію такого свавілля? У сьогоднішній Україні – думаю, ні (Дзеркало тижня, №7. 2019). На початку матеріалу в авторському коментарі було висунуто припущення, що міністр «знає більше, ніж каже». Тому журналіст вдається до таких запитань, щоб «розговорити» політика. Очевидно, що адресат був готовий до такого типу запитань, тому не відреагував на провокацію.

Структурний та семантичний аспект до аналізу тексту інтерв'ю уможливорює реалізацію когезії та когерентності. Показниками когезії є формальні засоби зв'язку слів, речень, зокрема, узгодженість морфологічних категорій слів, організація синтаксичних структур. А когерентності є семантичне узгодження лексичних одиниць лексичні ряди слів та семантико-стилістичні фігури [11, с. 230]. Для досягнення прагматичних інтенцій комунікантів, в текстах інтерв'ю наявні різні види мовних засобів, емоційно насичених тропів та стилістичних фігур на граматичному, лексико-семантичному та стилістичному рівнях.

Висновки та перспективні напрями подальших досліджень у межах опрацьованої проблематики. Політичне інтерв'ю є важливою складовою в комунікації. Враховуючи його структуру та функції, зазначимо, що мова відіграє ключову роль у формуванні суспільної думки й створенні образу політика. Риторичні стратегії в інтерв'ю, можуть впливати на сприйняття подій чи осіб, тому важливо детально аналізувати цей жанр медіадискурсу.

Перспективним напрямом подальших розвідок вважаємо дослідження політичної мови в лівгопрагматичному аспекті, що уможливорює розглянути мовні стратегії й тактики впливу на формування думки суспільства; створення позитивного чи негативного іміджу політика та зіставлення політичної комунікації в мовному та культурному контексті.

Література:

1. Dijk van T. A. Discourse as social interaction: *Discourse studies: A multidisciplinary introduction*, Vol. 2. Sage Publications, Inc. 1997.
2. Brown P., Levinson S. C. Politeness. *Some Universals in Language Usage*. Cambridge University Press. 1987.
3. Krämer B. Political Discourse Analysis: A Methodology for the Study of Political Language. In *The Discourse of Politics in Action. Politics as Usual*. John Benjamins Publishing. 2010.
4. Назаренко О. М. Діалогічна взаємодія в мас-медійному інтерв'ю. *Слов'янський збірник*, 17(1), 2012. С. 371–376.
5. Прокопенко А. В. Інтерв'ю в передвиборчому американському дискурсі: структурно-семантичний та комунікативно-прагматичний аспекти. (автореф. дис. канд. філол. наук). Донецький національний університет, Донецьк, 2013.
6. Серажим К. С. Текстознавство. Київ: Київський університет, 2008.
7. Загнітко А. П. Лінгвістика тексту: теорія і практикум. Донецьк: Юго-Восток, 2007.
8. Яців З. С. Структурно-композиційні особливості інтерв'ю на валеологічну тематику в англomовних журналах. *Південний архів (філологічні науки)*, № 90, 2022. С. 77–85.
9. Мельник С. М., Назаренко О. М., Сікорська В. Ю. Мовна репрезентація концепту «війна» в сучасному українському медіадискурсі. *Philological education and science: transformation and modern*

development vectors. Collective monograph. Riga, Latvia: Baltija Publishing, 2023. С. 446–467.

10. Назаренко О. М. Національно-прецедентні феномени українського когнітивного простору в дискурсі мас-медіа. *Мовознавчий вісник*: Збірник наукових праць. 2010. Вип. 10. С. 176–179.
11. Селіванова О. О. Лінгвістична енциклопедія. Полтава: Довкілля-К. 2011.

Nazarenko O. Political Interview in Contemporary Media Discourse: Structure and Functions

Summary. The article is devoted to the study of the political interview text in contemporary media discourse. The structure of this genre is analyzed, and the functions of dialogue are identified and confirmed through examples.

The aim of the article is to highlight and analyze the structure and functions of an interview with a politician as presented in media discourse from a linguistic perspective. This goal led to the resolution of the following tasks: to examine the interview as a means of realizing the category of dialogism; to identify its structure of interaction between communicators in the newspaper dialogue; and to determine the functions performed by the interview.

The discursive analysis of the genre of the interview with a politician is characterized, which helps to identify hidden structures of manipulative influence and gain a deeper understanding of its role in the text, thus emphasizing the relevance of our study.

The structure of the political interview is detailed, consisting of an introduction that prepares for the conversation and is characterized by the use of rhetorical questions to draw attention to important political issues; the main part, where specific questions are discussed, often provocative or clarifying, to reveal the interviewee's position. The politician's responses can be clear or cautious, often using euphemisms or manipulations to avoid direct conflict or create a particular impression on the audience; and the concluding part of the interview, where the interviewer poses a question that either summarizes the discussion or remains open for further reflection.

It is substantiated and confirmed by examples that an interview with a politician performs the following functions: informational – to explain his/her position, clarify political decisions and events; manipulative – to influence public opinion through the use of emotional remarks or euphemisms to replace complex topics with softer wording; persuasive – to change public opinion on political decisions or positions in favour of a particular politician through the use of strategies, tactics and references to authorities; propaganda – to inform or symbolise the public about the political decisions or positions of a particular politician.

It is proved that language plays a key role in shaping public opinion and creating the image of a politician, which is most fully realised in interviews.

Key words: interview, media discourse, politician, dialogue interaction, addresser, addressee.